

KARHUNPOLUN RAKENNUSKANTA

Karhunpolun varrelle rakennettu pientaloalue on omaleimainen ja yhtenäinen alue erillään muusta kaupunkirakenteesta. Valtatieltä poiketaan rauhalliselle umpukadulle, jossa talot yhtä vaille on rakennettu lounaispuolelle ja koillispuolta reunustaa koivuja ja mäntyjä kasvava kivikkoinen metsä. Rakennukset ovat hyvässä kunnossa ja säilyneet alkuperäisessä asussa joitakin pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Suomen Gummitehdas Osakeyhtiö aloitti toimintansa Vammalassa vuonna 1959 tehtaan laajentumisen vaikeutuessa Nokialla. Vammalan karjanhoitokoulun tilat ja ympäristö soveltuivat rautatien läheisyyden vuoksi kumitehtaalle. Tehtaan rakentaminen oli käynnistynyt vuonna 1955. Tehdas valmisti etupäässä letkuja ja muottipuristettuja osia, mm. kengänpohjia. Tehtaan omistamalle maalle rakennettiin toimihenkilöille työsuhteasunnot: työnjohtajille neljä paritaloa kadun alkuun, neljälle insinöörille yhden perheen talot kadun keskivaiheille ja johtajalle asunto kadun päähän. Rakennukset rakennettiin rinteeseen niin, että autotallit ja varastot voitiin sijoittaa kellarikerrokseen. Talojen läheisyyteen rakennettiin tenniskenttä, joka talvella jäädytettiin luistinradaksi.

Rakennusluvat Karhunpolun asuinrakennuksille päivättiin heinäkuussa 1958. Rakennukset valmistuivat vuonna 1959. Ensimmäinen asukas muutti Karhunpolulle työnjohtajien taloon (Karhupolku 18) 1.2.1959.

Rakennukset suunnitteli rakennusinsinööri Eino Holstila Nokian tehtaan rakennusosastolta. Yksityiskohtaisissa työpiirustuksissa oli mm. puutavaran menekki laskettu tarkkaan. Seinien puurunko rakennettiin 100 mm vahvuiseksi ja eristeeksi laitettiin sahanpurua. Ikkunoiden alle pantiin kaistale mineraalivillaa, jotta sahanpurun painuessa osaa seinästä ei jäisi eristeettömäksi. Ponttilaudoitus tehtiin edullisesta raakalaudasta, ikkunat jäivät näin ilman ikkunalistoja. Taloihin ei laitettu räystäskouruja, räystäistä tehtiin pitkät. Betoninen kuisti valettiin irti talojen ulkoseinästä. Johtajan ja insinöörien talot suojattiin Valtilla. Työnjohtajien taloista joka toinen suojattiin Valtilla, joka toinen peittomaalattiin vaalealla öljymaalilla. Alkuperäisen sementtitiilen laatu oli heikko ja myöhemmin televisioantennien asennuksen yhteydessä miehet veivät korjaustiiliä mukanaan katolle ja korvasivat samalla tiilet, joiden päälle astuivat.

Alue oli suosittu ja asuntoihin jonotettiin. Monet asukkaat halusivat silti rakentaa oman talon Vammalaan ja ottivat mallia Karhunpolun taloista asunnon pohjaa suunnitellessaan. Tehtaan johtajan talon pohjapiirustus pitkine käytävineen oli mallina usealla rakentajalla. Johtajan tytär oli koulutovereille kuitenkin kuvaillut kotiaan laitokseksi, jossa käytävän varrella on pieniä koppeja.

Keskeisellä paikalla on alkujaan yhteisrakennus, jossa saunottiin, pestiin pyykkiä ja myöhemmin myös uitiin. Alkuperäisen osan on suunnitellut vuonna 1959 Jouko Viitanen tehtaan rakennusosastolta Nokialta. Vuonna 1967 saunarakennukseen lisättiin uima-allassiipi, jonka suunnitteli rakennusmestari Onni Valtonen Vammalan tehtaalta. Uima-altaan paikkaa oli ensin mietitty johtajan asunnon kellariin, mutta saunaosastoon rakennettuna se oli kaikkien käytössä. Uima-allasosaston katto oli alkujaan hyvin loivasti viistetty pulpettimuoto rakennusinsinööri Eino Holstilan vaatimuksesta. Rakennusta kunnostetaan parhaillaan perheasunnoksi ja matala katto on muutettu aumakatoksi.

Satakunnantie rakennettiin 1970-luvulla. Asukkaat olivat huolissaan liikenteestä syntyvästä melusta, mutta haitta saatiin pienemään kun tehtaan rakennusmestarin vaatimuksesta tietyssä syntynyttä läjitysmaata kerättiin meluvalliksi asuntoalueen puolelle.

Tehtaan johtajan asunto on nykyisin ainoa rakennuksista, joka ei ole yksityisessä omistuksessa vaan sen omistaa Teknikum-kiinteistöt. Muut asunnot myytiin 1980-luvun puolivälissä useimmiten niissä asuville tehtaalla työssä käyville, mutta myös ulkopuoliset ostivat taloja. Rakennukset ovat myöhemminkin vaihtaneet omistajia ja alueella asuu nyt useampia nuoria perheitä.

Useimmat rakennukset ovat säilyneet julkisivuiltaan alkuperäisessä asussa, vain johtajan asunnosta on ikkunatyyppi muutettu muutostöiden yhteydessä 1981 ja kahdessa insinööritalossa on ponttilaudoituksen valttipinta muutettu peittomaalatuksi pinnaksi. Tehtaan omistajavaihdoksen jälkeen 1980-luvun lopulla alueelle ei enää tullut kaukolämpö tehtaalta ja jokaiseen rakennukseen tehtiin oma lämmitysjärjestelmä. Uusia savupiippuja on tehty rakennusten sisälle ja ulkopuolelle. Joihinkin rakennuksiin on kellareihin tehty saunoja. Kahden insinööritalon pihalla on uudisrakennuksina autotalli- ja varistorakennukset.

Suullisia tietoja antoi rakennusmestari Onni Valtonen, joka hoiti Nokian tehtaan kiinteistöjä Vammalassa vuosina 1961-1985.

ARVIOINTI

Sekä tehdas- että asuinalueella rakennukset muodostavat tahoillaan kokonaisuudet, joilla on maisemallista arvoa. Karhunpolun rakennuskanta muodostaa yhtenäisen ja muusta kaupunkirakenteesta sijainniltaan ja maisemaltaan erottuvan alueen. Se on hyvin säilynyt alkuperäisessä asussaan ja on hyvässä kunnossa. Tehdasalueen rakennukset kertovat ajallisesta kerroksellisuudesta ja monipuolisesta toiminnasta ja muodostavat väreiltään varsin yhtenäinen rakennuskannan. Vanhimmillä rakennuksilla on kulttuurihistoriallista arvoa teollisuushistorian kuvaajina. Rakennuksia on huollettu hyvin ja vanhimmissakin rakennuksissa on säilynyt paljon alkuperäisiä rakennusosia, kuten ikkunoita, ovia ja erilaisia yksityiskohtia.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Kaavoituksella tulee molemmille alueille antaa edellytykset säilyttää ominaispiirteensä. Karhunpolun rakennuskannan yhtenäisyys muodostuu samaan aikaan, saman suunnittelijan piirustuksilla rakennettujen talojen sarjoista ja yksityiskohdiltaan samanlaisina säilyneistä ikkuna- ja ovimalleista, seinä- ja katemateriaaleissa sekä kuistien pilareissa ja kivetyksissä. Yksityiskohtaisilla kaavamääräyksillä mahdollistetaan alueen säilyminen edelleenkin yhtenäisenä.

Tehdasalueen kerroksellisuus vahvistuu ja rakennuskanta tiivistyy uudisrakentamisen myötä. Samalla olemassa oleva rakennuskanta tulee säilyttää oman aikansa kuvaajana. Kaavamääräyksen tulee sallia uusien vaatimusten mukainen uusi rakentaminen ja samalla säilyttää vanhan rakennuskannan julkisivut.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni Länsi-Suomi

3. Kohde

2. Kunta Vammala

Karhu

4. Kylä / Rekisterinumero

5. kaup.osa / Kortteli/ Talo

6. Kohdetyyppi

Nuupala / 3:1

16. Karhun Kaup.osa / 3

7. Peruskartta/Koordin.

8. Osoite

9. Omistaja ja omistajan osoite

439951-6805813

Karhunpolku 28
38210 VammalaTeknikum-kiinteistöt
Nokiankatu 1
38210 Vammala

10. Rakennuksen kuvaus

Rakennus nro

Nyk. käyttö

asuinrakennus

Alkup. käyttö

asuinrakennus

Rak. aika

1959

Suunnittelija

rakennusinsinööri Eino Holstila

Kerrosluke

I + kellarikerros

Perusta

betoni

Runko

puu

Kattomuoto

aumakatto

Kate

sementtitiili, alkup.

Vuoraus

lomalaudoitus (lauta 5", rako 1"), alkup.

Ulkoväri

tumman ruskea puunsuoja, alkup.

Kunto

kohtalainen, katolla sammalta

Erityispiirteet

avokuisti, luonnonkivipintainen

Ikkunat vaihdettu vuonna 1981

11. Rakennushistoria

Rakennus on rakennettu kumitehtaan johtajan asunnoksi. Vuonna 1981 rakennusta muutettiin niin, että siihen tuli neljä pientä asuntoa. Ikkunoiden paikkoja jouduttiin muuttamaan ja valittiin ikkunatyyppi, jossa kapea tuuletusluukut on ikkunan vasemmalla sivulla. Samalla yksi savupiippu purettiin. Muutostyön suunnittelijana oli rakennusmestari Onni Valtonen. Asunnot on vuokrattu kumitehtaalla työssä käyville.

12. Lähiympäristö

Rakennus sijaitsee umpikadun päässä metsän rauhassa erillään muista Karhupolun taloista.

13. Säilymisedellytykset

Kaavamääräyksen mukaan korttelialueella olevat päärakennukset tulee säilyttää, eikä niitä saa ilman rakennuslautakunnan lupaa purkaa. Nykyisen asemakaava mahdollistaa myös uudisrakennuksen rakentamisen samaan kortteliin. Rakennuksen katto kaipaa kunnostamista

14. Luettelointiperuste

Inventoitava rakennus kuuluu Suomen Kumitehtaan toimihenkilöille vuonna 1959 valmistuneeseen asuinalueeseen. Alue on säilynyt yhtenäisenä ja maisemallisesti erillään muusta rakentamisesta.

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen

17. Maisemallinen

18. Ote peruskartasta tai asemapiirros

Liite 1

19. Pohjapiirros tai tietoja sisätiloista

20. Valokuvat

Liite 2

21. Lähteet (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22.10.1986 vahvistettu asemakaava, Tekninen virasto, Vammalan kaupunki
Lupapiirustukset, Vammalan kaupungin arkisto

22. Liitteet

Liitteet 1 ja 2

23. Suullisia tietoja antaneet

Rakennusmestari Onni Valtonen

24. Lomakkeen täyttäjä ja päiväys

Kaisa Rauhalampi / Arkkitehtitoimisto Lukka Oy

Pori 5.1.2000

Vammala /Nuupalan kylä / 16. Karhun Kaup.osa kortteli 3 / Karhu 3:1

18. Ote peruskartasta tai asemapiirros

